

زاویه

آسیب‌پذیری لوايح ضد برجامي با انتخاب روحاني

رضا نصری کارشناس مسائل بین‌الملل

● دونالد ترامپ پس از تأیید پایبندی ایران به «برجام» در ماه گذشته، سرانجام تعلیق تحریم‌های هسته‌ای را برای یک دوره دیگر تمدید کرد. این اقدام او حاوی چند پیام و تأثیر مهم سیاسی است:

اول اینکه این اقدام از سوی افراطی‌ترین، ضدایرانی‌ترین و ضدبرجام‌ترین قشر صحنه سیاسی آمریکا صورت گرفته است. این همان قشری است که بسیاری از تحلیلگران انتظار داشتند در نخستین ماه‌های صدارت خود، برجام را لغو یا در عمل بی‌اثر کند.

حال، تأیید پایبندی ایران به برجام و تعلیق تحریم‌ها از سوی این جریان تا حدود زیادی به برچیده‌شدن «موانع روانی» علیه ایران و اطمینان‌بخشی به سرمایه‌گذاران اروپایی کمک خواهد کرد.

از این پس، کارشناسان «ریسک‌سنجی» در نگاه‌های اقتصادی، بانک‌ها و شرکت‌های بزرگ قطعاً این اقدام دولت ترامپ را در محاسبات و توصیه‌نامه‌های خود – به عنوان یک فاکتور مثبت– لحاظ خواهند کرد. به عبارت دیگر، این اقدام– به‌ویژه پس از تأیید فروش بونینگ به ایران از سوی مبین دولت – به شکستن فضای روانی سرمایه‌گذاری و کاستن «هزینه حیثیتی» کار با ایران کمک خواهد کرد.

دوم اینکه از این پس برای دولت ترامپ – و برای بسیاری از تدروهای صحنه سیاسی آمریکا – بسیار دشوار خواهد بود که «برجام» را، مانند گذشته، مخل امنیت ملی ایالات متحده و تهدیدی برای صلح جهانی بخوانند. اگر «برجام» واقعا مخل امنیت ملی و صلح جهانی بود، تأیید آن و تعلیق تحریم‌ها به دلیل اجرای صبح آن از سوی ایران، برای رئیس‌جمهور آمریکا هیچ توجیه مصلحتی و عقلانی نداشت. در نتیجه، از این پس – از لحاظ سیاسی و حقوقی – بسیار دشوار خواهد بود که دولت ترامپ، با استناد به اختیارات اضطراری ریاست‌جمهوری، «برجام» را به دلیل اخلال در امنیت ملی لغو یا بی‌اثر کند. به بیان دیگر، هرگونه کارشکنی ترامپ در روند اجرای برجام از این پس یک اقدام صرفاً «سیاسی» و بعضا غیرضروری تلقی خواهد شد.

سوم اینکه از این به بعد، طیف معتدل دموکرات‌ها، بازیگران مغفول و حامیان برجام در کنگره می‌توانند با استناد به این اقدام دولت ترامپ، از طرح و تصویب لوايح افراطی و ضدایرانی جلویی‌گیری کنند و در برابر برنامه‌های جریان‌های افراطی مقاومت مؤثرتری نشان دهند. طبیعتاً، از این پس، طرح‌ها و لوايح ضدبرجامی که به توجیه «امنیت ملی» در دستور کار قرار می‌گیرد هم آسیب‌پذیرتر هستند و هم از منظر افکار عمومی از وزن و اعتبار کمتری برخوردار خواهند بود.

چهارم اینکه این اقدام دولت ترامپ جایگاه، شان بین‌المللی و قدرت تبلیغاتی ایران را ناخودکاه ارتقا خواهد بخشید. پیش از این، دونالد ترامپ علناً «برجام» را یک قرارداد «یک‌طرفه» به نفع ایران و «بدترین توافق» ممکن خوانده بود. حال، پذیرش این قرارداد بد «یک‌طرفه» از جانب او – که همراه با کنکره جمهوری‌خواه، خود را سرخست‌ترین مخالف توافق هسته‌ای خوانده بود – نشانگر قدرت تأثیرگذاری ایران و قابلیت تهران به تحمیل یک معاهده بین‌المللی به ایالات متحده است.

پنجم اینکه این اقدام ترامپ برای دولت‌ها و بازیگران متخاصم منطقه – مانند عربستان سعودی، اسرائیل و لابی‌هایشان – حاوی این پیام دل‌سرده‌کننده است که حتی سرخست‌ترین و ضدایرانی‌ترین جریان سیاسی در واشنگتن به آسانی قادر به برهم‌زدن توافق هسته‌ای با ایران نخواهد بود.

به عبارت دیگر، این اقدام ترامپ موجب خواهد شد دولت‌های متخاصم منطقه، چنانچه کم‌شان در مقابله‌جویی با ایران اصرار بورزند، مجبور خواهند شد باج‌های به مراتب سنگین‌تری به واشنگتن بپردازند.

از این‌روست که برخی از لابی‌های ضدایرانی در واشنگتن از هم‌اکنون در پی تدوین استراتژی‌های جدیدی برای کارشکنی در روند عادی‌سازی موقعیت ایران هستند. یکی از این استراتژی‌های جدید عبارت از این است که دولت ترامپ را وادار کنند در ازای هر حرکت مثبت در راستای اجرای برجام (مانند تمدید تعلیق تحریم‌ها) یک اقدام قهریه نیز خارج از چارچوب این قرارداد انجام دهد. البته این رویکرد پیشنهادی – که تحت عنوان راهبرد Waive and Slap مطرح شده است – از هم‌اکنون با انتخاب مجدد دولت روحانی با موانع مشهودی مواجه شده است. پیام خانم موگرینی مبنی بر عزم اروپا در اجرای کامل برجام و تداوم همکاری‌های دوجانبه با ایران حتی پیش از اعلام رسمی پیروزی حسن روحانی، شاهد این مدعااست.

شرق: دوازدهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری، شاید به‌نوعی صحنه «نه» گفتن مردم به افزایش یارانه‌های نقدی و پوپولیسم پس‌پرده آن بود. این رای بی‌شباهت به «نه»ای که مردم سوئیس سال گذشته به افزایش رقم یارانه‌های نقدی گفتند، نبود. جامعه یک‌بار دریافت یارانه‌های نقدی را تجربه کرده بود و این‌بار آگاهانه مسیر سیاست‌های علمی اقتصادی را برگزید؛ از همین راهوارد شاید حالا زمان آن باشد که تیم اقتصادی روحانی نگاه دقیق‌تری را برای «هدفمندی» واقعی پرداخت‌های نقدی در دستور کار قرار دهد. از دیگرسو این‌ا انتخابات نشان داد که مردم نظریه ۹۶ درصد فقیر مقابل چهار درصد غنی را قبول ندارند؛ از این منظر هم آرای عمومی حکایت از گفتن «نه» به پوپولیسم بود؛ اعدادی که روشن نبود از کجا آمده و چگونه مورد ارزیابی قرار گرفته است؛ اعدادی که به‌جای همبستگی بیشتر بین مردم، جامعه را به‌سوی دوقطبی‌شدن پیش می‌برد. «شرق» در گفت‌وگو با کارشناسان از آنها خواسته است تا دلایل اقتصادی باخت بزرگ رئیس به روحانی را بررسی کنند.

مردم فهمیدند ادا‌مه راه با روحانی ممکن است

ابراهیم نکو، نماینده مجلس نهم
حضور تاریخی و مثال‌زدنی مردم در این انتخابات پیام‌های بی‌شماری داشت؛ نخست، مردم بسیار فهمیده‌تر و دارای شعور سیاسی بالاتری از آن شده‌اند که بشود آنها را با وعده‌های دروغین فریب داد. در این انتخابات، برخی از نامزدهای انتخاباتی رقیب آقای روحانی،

اقتصاد

پاسخ کارشناسان اقتصادی به پرسش «شرق»

چرا روحانی تکرار شد

حرم‌ت‌ها را شکستند. تاسف‌بار است که برای یک پست و مقام، این‌گونه بی‌حرم‌تی به اشخاص و رقبا انجام شود و وعده‌های دورغین برای فریب مردم در دستور کار قرار گیرد. در رابطه با شعار ۹۶ و چهاردرصدی آقای قالیباف، مردم پای صندوق‌های رای نشان دادند آن چهاردرصدی‌ها، متوجه خود آقای قالیباف است. در واقع آقای قالیباف به مراتب رای کمتر از چهار درصد را به خود اختصاص می‌داد و اگر می‌ماند، مردم این را به اثبات می‌رساندند. از سویی مردم ثابت کردند شعارهای آقایان قالیباف و رئیسی را در حد عوام‌فریبی دانسته و عملی‌شدن این شعارها را موجب خسارات سنگینی به شهروندان و خانواده‌های خود می‌دانند. مردم آمدند و در این انتخابات ثابت کردند مردم ایران بسیار متفاوت از ریاست‌جمهوری نهم و دهم شده‌اند و خود تحلیلگر هستند و می‌دانند چه اقدامات ارزنده و زیربنایی از سوی دولت وقت صورت گرفته است.

از سویی باید توجه داشت نوع تبلیغات

کاندیداهای رقیب آقای روحانی، متأسفانه باعث

هنجارشکنی‌هایی شد که موجب خسارت به شخصیت و جایگاه برخی افراد بود. قراردادن افراد معلوم‌الحال و خواننده‌های آن چنانی در کنار یک شخصیت مذهبی که حرم‌ت او برای جامعه واجب است، از سوی مشاوران این نامزد، این آدرس غلط را داد که این‌گونه افراد دارای رای هستند. متأسفانه قراردادن این فرد در کنار کاندیدای خاص، موجب بدبینی از سویی جامعه به برخی شخصیت‌های مذهبی شد که نباید اتفاق می‌افتاد. دلم برای آقای

رئییسی سوخت که چرا برخی برای رای‌آوری او، حتی افرادی را که طرد شده‌اند، کنار این شخص

قرار می‌دهند. به‌صراحت می‌گویم، مردم نه به خاطر قرارگرفتن کاندیدا در کنار برخی شخصیت‌های معلوم‌الحال، نه به خاطر وعده‌ووعدیهای دورغین یا حرم‌ت‌شکنی از سوی رقبای آقای روحانی، به آقای روحانی رای دادند؛ بلکه از روی بصیرت و آگاهی و از اینکه ادامه مسیر با آقای روحانی ممکن است، به او رای دادند. مردم به این آگاهی رسیدند که برای ادامه مسیر و اجرای سیاست‌های منطیق بر منطق، باید شخصیتی مانند آقای روحانی را انتخاب کنند؛ یعنی ضمن اینکه مردم «نه» بزرگی به افراد با وعده‌های دروغین گفتند، از روی آگاهی و واقعیت‌های موجود جامعه، در صحنه حضور پیدا کردند. نمی‌توان چنین حضوری از جانب مردم را صرفاً در تقابل مردم با گروه یا فرد خاص حاضر در صحنه انتخابات، مطرح کرد؛ بلکه مردم به درجه‌ای از شعور سیاسی رسیده‌اند که برای ساختن یک جامعه محکم‌تر با بنیه‌های مهم اقتصادی و سیاسی، باید شخصی مانند روحانی را در شرایط کنونی انتخاب کنند.

احمدی‌نژاد هم بود، شکست می‌خورد

علی سرزعی، اقتصاددان
این انتخابات بیش از آنکه باخت آقایان رئیسی و قالیباف باشد، باخت مدل انتخاباتی آقای احمدی‌نژاد بود. هنر احمدی‌نژاد آن بود که موضوع

انتخابات را از حوزه دموکراسی و مباحث مدرنیته یا سنت، بیرون کشید و به بحث فقر و غنا وارد کرد و دوقطبی را در آن عرصه شکل داد. انتخابات در دوره احمدی‌نژاد نشان داد او توانسته با وعده‌های توزیعی و بازتوزیعی، مردم را با خود همسو کند و انتخابات

ادامه در صفحه ۵

نگاه

نه گفتن به پوپولیسم اقتصادی راه هموار توسعه

محمدحسین شریف‌زادگان وزیر اسبق رفاه و تأمین اجتماعی اصلاحات

● پیروزی روحانی در انتخابات را از زاویه‌های مختلف می‌توان تحلیل و بررسی کرد. شاید بتوان آن را پیروزی عقلانیت بر پوپولیسم اقتصادی دانست، یا آمدن بیش از ۷۰ درصد از مردم و رای‌دادن به گفتمان توسعه در سایه استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی و عقلانیت و آزادی را مشارکت همه ایرانیان در پیشرفت کشور تلقی کرد. مزیت‌ها و محدودیت‌های این نبرد بزرگ انتخاباتی که ذیل یک «جنبش اجتماعی کوتاهمدت مدنی» هر چهارسال یک‌بار در کشورمان تکرار می‌شود، می‌تواند چنین باشد: ۱. مشارکت همه گروه‌های اجتماعی در «جنبش مدنی کوتاه‌مدت انتخاباتی» فارغ از دیدگاه‌های مختلف. باوجود اینکه زمینه‌های خشونت نیز در جامعه فراهم بود، نوید رشد اجتماعی و فرهنگی ایرانیان را با خود دارد. باوجود تندی مناظرات، رواداری، تحمل خود را نشان داد به‌طوری‌که تجربه آن در خاورمیانه بی‌نظیر بود و عملاً تعبیر نبرد به جای جنگ (battle no war) را به خوبی نشان داد. ۲. رای بالای ملت به روحانی نشانگر این بود که مردم ایران به‌ویژه فرودستان و گروه‌های متوسط جامعه، تن به پوپولیسم اقتصادی ندادند و با وعده‌های خیالی یارانه سه برابری و اشتغال پنج‌میلیونی و دو و نیم برابرکردن درآمد ملی ایران، با وجود مشکلات مالی و ناتوانی‌های اقتصادی به مدعیان آن رای ندادند. یارانه همگانی به همه مردم ایران «تغییر مفهومی» از پرداخت یارانه برای توانمندکردن قدرت خرید کمدرآمدها با پول نفت و پول مقدس و حق همگانی مردم، اریه دولت احمدی‌نژاد بود؛ به نحوی که سالانه ۴۳ هزار میلیارد تومان هزینه پرداخت یارانه به همه مردم از جمله اکثریتی که محتاج یارانه نیستند ولی بنا به تبلیغ دولت احمدی‌نژاد این تصور برایشان ایجاد شد که پول یارانه حق همه مردم ایران است، پرداخت می‌شود.

شاهد این ماجرا هم اینکه زمانی که در دولت روحانی می‌خواستند یارانه‌های پردرآمدها را دواطلانه قطع کنند، جمعی از گروه‌های اجتماعی گفتند در صورتی یارانه خود را نمی‌گیریم که آن را صرف ساخت مدرسه کنید. این در حالی بود که اصلاً یارانه حق هیچ‌کس غیر از کسانی که محتاج آن بودند نبود و حق عمومی یارانه، غیرواقع بود که جا افتاد. به موازات آن سالانه از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ بین ۱۲ تا ۱۵ هزار میلیارد تومان هزینه عملیات عمرانی دولت که زمینه‌ساز رشد و توسعه و رونق اقتصادی است، شده است. بی‌تردید دولت آینده باید به فرودستان و گروه‌های اجتماعی که محتاج یارانه‌اند یارانه بپردازد و شاید مبلغ آن را نیز اضافه کند؛ ولی پرداخت یارانه مستقیم به همه ظلمی است که به ثروت این مملکت رفته است. روز جمعه مردم، مثل آنچه در سوئیس اتفاق افتاد، به پرداخت یارانه به همه نه گفتند و به عبارتی دیگر در مقابل جلب نظر برای رای سر فرود یابورند و این از آگاهی ملی ایرانیان بود. ۳. پیروزی در این انتخاب ملی پیروزی برای وحدت ملی، به هم پیوستگی و انسجام اجتماعی است. نشانگر پیروزی برای توسعه‌کنشور ایجاد هم‌رایی برای توسعه و ساختن سرزمین، از بین رکود و ایجاد تولید و اشتغال، کاهش فقر و نابرابری و عملیاتی‌کردن برجام به نفع منافع ملی است. متأسفانه در بحث‌های انتخاباتی برخی از کاندیداها، جامعه را به چهار درصدی و ۹۶ درصدی تقسیم کرده و دولت را نماینده چهار درصدی‌ها معرفی کرده‌اند. این در حالی است که در کشور‌های توسعه‌یافته سعی می‌شود تا جامعه به سمت ازهم‌گسیختگی اجتماعی سوق پیدا نکند و به‌شدت از چندپارگی و طبقاتی‌شدن پرهیز می‌کنند. این سیاست مهمی است که باید در آن طردشدگی اجتماعی (social exclusion) را در جامعه کاهش داد و در مقابل سیاست دربرگیرندگی اجتماعی (social inclusion) را به اجرا درمی‌آوردند. محصول این سیاست کلان سیاسی و اجتماعی به‌هم‌پیوستگی، انسجام اجتماعی و وحدت ملی است. اعلام اینکه جامعه ایران چهار درصدی و ۹۶ درصدی است، دیدگاه خطرناکی است که خصومت اجتماعی و طبقاتی و نفرت و خشونت را در جامعه جاری می‌کند و زخم‌های کهنه فقر و غنا را می‌دمد و نتایج آن به حرکت درآمدن ارتش بی‌کاران در شهرها و ایجاد خشونت‌های هیجانی است. در حالی که جامعه ایران بیش از هر زمان دیگری به وحدت، انسجام و به‌هم‌پیوستگی محتاج است تا در سایه آن به بالندگی توسعه‌ای نایل آید. امروز باید همه بحث‌های نامناسب که در نبردهای انتخاباتی طرح شده را به فراموشی سپرد و به جای آن هم‌رایی بین همه گروه‌های اجتماعی و گفت‌وگو بین همه ذی‌نفعان توسعه را استوار کرد. ۴. بی‌تردید این پیروزی متعلق به گروه‌های دارای رای متمایل به روحانی نیست و ایشان نه صرفاً رئیس‌جمهور ۲۵ میلیون نفر است و نه ۱۷ میلیون رقیب که البته رئیس‌جمهور کسانی که رای ندادند و همه ایرانیانی که در این سرزمین می‌زند است. برنامه‌ریزی توسعه و دریافت پیام مخالفان و رقبا دستاوردهای این نبرد مدنی و این جنبش کوتاهمدت انتخاباتی است که شاید علاوه بر توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی برای کشور باید به برنامه‌های ضدفساد، کاهش فقر و نابرابری، ایجاد اشتغال به عنوان پیام رقبای خود بیشتر توجه کند.

سامانه کارروزی وزارت کار به دستور دادستانی از دسترس خارج شد

فیلتر با انگ «انتخاباتی»

هم حاصل پیگیری‌های وزارت مربوطه را برای رفع فیلتر این سایت، در اختیار «شرق» قرار داد. در این خبر که به سوابق این سامانه اشاره دارد، آمده: «به اطلاع می‌رساند، سامانه کارروزی در تاریخ ۲۴ اردیبهشت و به دستور دادستانی کل کشور مسدود شد و در همان روز طی نامه‌ای رسمی از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ضمن ارائه مستندات کافی درخصوص فرایند اجرای این طرح از سال ۹۳، درخواست راه‌اندازی مجدد آن صورت پذیرفته و در یک روز آینده مجدداً راه‌اندازی خواهد شد».

در ادامه این خبر آمده:

۱. طرح کارروزی فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در جلسه ۱۳۹۳،۱۰،۹ شورای عالی اشتغال به تصویب رسیده و در سال ۹۴ اجرای آزمایشی آن در دستور کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار گرفته است.
۲. سامانه الکترونیک طرح با عنوان www.irankarvarzar.ir به منظور اجرای آزمایشی طرح در هشت استان گلستان، کردستان، ایلام، قزوین، سیستان وبلوچستان، خراسان شمالی، کهگیلویهوبویراحمد و لرستان در سال ۹۴ راه‌اندازی شده است.
۳. با گذار از مرحله آزمایشی طرح، اجرای سراسری آن در سال‌های ۹۶ به بعد در جلسه مورخ ۹۵،۱۱،۵ به تصویب شورای عالی اشتغال رسیده و مراحل طراحی و اجرایی‌کردن سامانه در اردیبهشت‌ماه به پایان رسیده است.
۴. طرح کارروزی برای اجرا در برنامه ششم توسعه، از سوی دولت در ماده ۲۱ لایحه پیشنهادی و اسناد راهبردی برنامه لحاظ شده و این طرح برای اجرا در طول سال‌های برنامه ششم به تصویب رسیده است.

به این وسیله، هرگونه خبر درخصوص استفاده تبلیغاتی از این سامانه در دوره انتخابات قویا تکذیب می‌شود.

او می‌گوید: «در این نامه همچنین تأکید کردیم مسدودکردن سایت کارروزی، بدون هماهنگی با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اشکال دارد. هنوز پاسخی دریافت نکرده‌ایم؛ اما کوشش می‌کنیم حداکثر تا فردا، این سایت دوباره فعال شود».
به این دلیل اطلاعیه‌ای در این رابطه نیز روی سایت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی منتشر کردیم.»
این صحبت‌ها پیش از رفع فیلتر این سایت انجام شده بود؛ اما گویا رایزنی‌های وزارت کار سبب شد سایت کارروزی عصر روز گذشته دوباره در دسترس عموم قرار گیرد و رفع فیلتر شود.»

در اطلاعیه وزارت کار آمده بود: «متأسفانه مرجع قضائی بدون هیچ‌گونه تحقیق و مذاکراه‌ای با مسئولان امر، در یک اقدام خارج از عرف و با معطل‌گذاشتن وظایف حاکمیتی این دستگاه، به بهانه غیرقابل درک نسبت به تعطیلی سایت دارای مجوز و سابقه اقدام کردند که از طریق مراجع بالادستی برای بازگشایی آن در حال پیگیری هستیم».
همچنین در نامه دادستانی به مدیرعامل شرکت فناوری اطلاعات و ارتباطات پاسارگاد آریان که سایت کارروزی وزارت کار را سایپورت می‌کند، آمده بود: «در اجرای مصوبه کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه، با توجه به اینکه آی‌پی پایگاه اینترنتی ذیل نام آن شرکت ثبت شده یا میزبانی آن به عهده آن شرکت است، مقتضی است وفق ماده ۷۵۱ قانون مجازات اسلامی (ماده ۲۳ قانون جرائم رایانه‌ای)، نسبت به مسدودسازی نشانی ذیل اقدام کنید: gov.ir karvarzimcls در ادامه این نامه آمده: «در مواردی که نشانی زیردامنه با صفحه یک تارنما جهت مسدودسازی ارسال می‌شود، منظور صرفاً حذف و مسدودکردن همان نشانی ارسال شده است نه کل تارنما. بنابراین تأکید می‌شود در این‌گونه موارد از مسدودکردن کل سایت خودداری کرده و صرفاً نشانی اعلام‌شده مسدود شود».

در همین راستا معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت کار

برد روحانی بازار سرمایه را صعودی کرد

«سبز» به یاری «بنفش»

شاخص کل

اولین واکنش انتخابات دوازدهمین دوره ریاست‌جمهوری ایران در بورس منعکس شد. این انعکاس منجر شد تا شاخص کل بورس با رشد ۷۲۳ واحدی، ۸۱ هزار تایی شود. از سوی دیگر در بازار آزاد طلا و سکه نیز متأثر از این انتخاب با افت نرخ‌ها همراه شد.

بورس تهران در روز گذشته در حالی معاملات خود را آغاز کرد که براساس اعلام نتایج ابتدای وزارت کشور حسن روحانی به‌عنوان منتخب مردم جمهوری اسلامی ایران اعلام شد. این انتخاب تأثیر بسزایی بر روند حرکت شاخص و معاملات بورس اوراق بهادار گذاشت، به‌طوری‌که اکثر سهام شرکت‌های حاضر در بورس روند افزایشی به خود گرفتند و برخی از آنها تا سقف پنج درصد رشد را تجربه کردند.

روز گذشته؛ شاخص کل با افزایش ۷۳۳،۳۸ واحدی به رقم ۸۱هزارو ۷۷ رسید. همچنین شاخص هم‌وزن نیز ۲۵۱ واحد افزایش و شاخص آزاد شناور نیز ۹۶۸ واحد افزایش یافت.

در بورس تهران نیز یک‌میلیاردو ۱۴ میلیون سهم به ارزش سه‌هزارو ۳۱۹ میلیارد ریال جابه‌جا شد. در این معاملات ناماده‌ها معاملاتی «فارس» ۱۴۴ واحد، «خسپا» ۵۸ واحد و «شبندر» ۵۴ واحد بر شاخص بورس تهران تأثیر مثبت گذاشت. در بورس

تهران نماد معاملاتی «خسپا»، «شبندر» و «خودرو» بیشترین بازدید را در از آن خود کردند.

در بازار فرابورس نیز ۲۴۳میلیون و ۷۸۷ هزار سهم به ارزش دوهزارو ۵۷ میلیارد ریال معامله شد که در این معاملات ناماده‌های معاملاتی «مارون»، «شاولان»

و «هرمز» به‌ترتیب بیشترین تأثیر مثبت را بر شاخص فرابورس به ثبت رساندند. در این بازار «ذوب»، «ایرداز» و «غشداب» پربیننده‌ترین نمادها بودند. روز گذشته بیشترین ارزش معاملات را بلوک پتروشیمی خارک با حجم ۸۵میلیون و ۲۵۲سهم